

Nordland
FYLKESKOMMUNE

NORDLAND
FAGSKOLE

Studieplan for **Eldre og livsmestring**

Høyere yrkesfaglig utdanning
60 studiepoeng
Nivå 5.1 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)

Studieplanen bygger på nasjonal plan for fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring
Godkjent av Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag 15.07.2022

Godkjent av NOKUT 06.07.2009, navneendring godkjent 02.12.2022.

Sist revidert juni-2023

Tilbudskode FHH12D

www.nordlandfagskole.no

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Formål med høyere yrkesfaglig utdanning	3
2. Generelt om fagskoleutdanning i helse, sosial og oppvekst.....	3
2.1 Samfunnsutvikling og etterspørsel etter tjenester innen helse, sosial og oppvekst	3
2.2 Felles mål og retningslinjer	4
2.3 Opptakskrav	4
2.4 Krav om politiattest.....	4
2.5 Studentdemokrati.....	5
3. Fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring.....	5
3.1 Innledning.....	5
3.2 Læringsutbytte for utdanningen	5
3.3 Tjenesteområder	7
3.4 Vektlagte prinsipper og fokusområder for utdanningen	7
3.4 Begrepsavklaringer.....	8
3.4 Emneoversikt.....	9
4. Arbeidsformer, vurderingsformer og organisering av studiet	10
4.1 Arbeidsformer.....	10
4.2 Vurderings- og eksamensformer.....	11
4.3 Organisering og omfang	12
5. Innhold og emner i utdanningen.....	14
Emne 1 - Etikk, samhandling og kommunikasjon	14
Emne 2 - Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid.....	16
Emne 3 - Behandling, pleie og omsorg ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse	17
Emne 4 - Demens, psykiske lidelser, og omsorg ved livets slutt.....	19
Emne 5 – Praksis i eldre og livsmestring	20
Emne 6 – Fordypning i eldre og livsmestring	22
Veileder for praksis som prosjekt på eget arbeidssted.....	24
Veileder for praksis som utplassering	33

1. FORMÅL MED HØYERE YRKESFAGLIG UTDANNING

Høyere yrkesfaglig utdanning ligger på nivå over videregående opplæring. Den er yrkesrettet, og studentene tilegner seg en kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak. Studentene skal etter gjennomført utdanning ha etablert et grunnlag for livslang læring og kontinuerlig omstilling med klar forankring i arbeidslivet. Høyere yrkesfaglig utdanning har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som tar initiativ og ansvar i yrkesutøvelsen. De ulike fagskolene skal utvikle

utdanninger som sikrer den enkelte students og arbeidslivets evne til å møte endring og behov for oppdatert kompetanse. Målet med fagskolen som pedagogisk virksomhet er å gi studentene en utdanning som bidrar til utvikling og tilegnelse av ny kompetanse i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, beskrevet som læringsutbyttebeskrivelser. Kunnskaper handler om forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper og prosedyrer innenfor fag, fagområder og/eller yrker. Ferdigheter omhandler evnen til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter. Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i utdannings- og yrkessammenheng. Lov om høyere yrkesfaglig utdanning trådte i kraft 01.07.2018. Lovens formål er å legge til rette for høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og gode utdanningsvilkår for studentene. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT) fører tilsyn med kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning og akkrediterer fagskoleutdanning. Alle fagskoler skal ha et eget styre og en rektor. Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

En viktig del av verdigrunnet er fagskolenes egenart som arbeidslivets skole. Sentralt her står trepartssamarbeid mellom fagskolen, partene i arbeidslivet og offentlige myndigheter. Lokalt betyr dette at arbeidslivets parter og kommunale- og fylkeskommunale myndigheter/politikere samarbeider tett med fagskolen gjennom representasjon i styre, råd og utvalg og andre samarbeidende organer.

2. GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I HELSE, SOSIAL OG OPPVEKST

Denne studieplanen bygger på Nasjonal plan for fagskoleutdanning i eldre og livsmestring, som er godkjent av Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse og sosialfag (NUFHS) 15. juli 2023. De overordnede læringsutbyttebeskrivelsene er fra Nordland fagskoles utdanning Helse, aldring og aktiv omsorg. Våren 2023 er emner og emnelæringsutbyttebeskrivelser oppdatert i henhold til NKR.

2.1 Samfunnsutvikling og etterspørsel etter tjenester innen helse, sosial og oppvekst

Helse- og omsorgsarbeideres daglige arbeid påvirkes av samfunnsutviklingen. Det skjer raske endringer i medisinsk og teknologisk utvikling og befolkningens helsetilstand. De siste årene har vært preget av gjennomgripende helse- og sosialpolitiske reformer. Helse- og omsorgssektoren står foran store utfordringer i årene framover. Grunnet både demografiske forhold og en samfunnsutvikling med økende etterspørsel etter alle typer helse- og omsorgstjenester, har det avgjørende betydning for vårt velferdssamfunn at vi klarer å rekruttere nytt, samt beholde og videreutvikle kompetent personell. Brukerne stiller også store krav til kvalitet og egen medvirkning. Samfunnet endrer seg raskt, og blir stadig mer komplekst. Dette fordrer en kontinuerlig utvikling av tjenestene. Det er viktig at også ansatte får økt sin kompetanse for å kunne ta nye oppgaver og utfordringer. Både grunn- og videreutdanning må reflektere samfunnsutviklingen. Dette fordrer at ansatte som deltar i et utdanningsløp får tid til bearbeiding og refleksjon. Kvalifisert personell utgjør den viktigste ressursen i helse- og omsorgstjenesten. Tilgang på kvalifisert personell er en forutsetning for å kunne gjennomføre reformer og opptrappingsplaner innen denne tjenesten. Som grunnlag for

studiemodellen ligger de utfordringene som arbeidstakerne innen de ulike sektorene i hjelpeapparatet står overfor i dag:

- Et samfunn i rask endring med stadig nye utfordringer på grunn av strukturendringer, omorganisering, rasjonalisering og endrede rettigheter for brukerne.
- Et arbeidsliv som krever økt fleksibilitet.
- Arbeidstakere som skal tilpasse seg disse endringene og samtidig forholde seg til brukere med sammensatte problemer og behov, og som skal være i stand til å yte tjenester overfor stadig nye brukergrupper med forskjellig kulturbakgrunn.

2.2 Felles mål og retningslinjer

Hovedmålsettingen for videreutdanning i helse, sosial og oppvekst:

Videreutdanningene har som overordnet mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere, med høy yrkesetisk standard som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med andre tjenesteytere og brukere.

Utdanningene skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for ny kompetanse i tråd med nye oppgaver og utfordringer innen helse-, omsorg- og oppvekstsektoren. Dagens og morgendagens utfordringer både for samfunnet generelt og innen helse- og omsorgssektoren spesielt, innebærer behov for nytenkning innen utdanningene. Utdanningene er derfor tverrfaglige, og har et klart brukerperspektiv. Med tverrfaglige i denne sammenheng, menes at de er rettet mot arbeidstakere med forskjellig faglig bakgrunn innen helse- og oppvekstfagene i videregående opplæring. Planene gir rammer og innhold i videreutdanningene. Hovedintensjonen er å sikre et ensartet faglig nivå, og gjøre de enkelte videreutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet. De er dermed nasjonale styringsmidler for helsemyndighetene. Yrkesutøvelsen foregår i et samspill av praktiske erfaringer og relevant teori. Helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant kunnskap om det helse- og sosialfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et juridisk og etisk holdbart grunnlag.

2.3 Opptakskrav

Grunnlag for opptak til fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring er fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev i helsefagarbeiderfaget, omsorgsarbeiderfaget eller ambulansefaget, eller med autorisasjon som hjelpepleier eller helsesekretær. I tillegg kan søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, tas opp på grunnlag av realkompetanse. Realkompetanse er all kompetanse som du har skaffet deg gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring. Det vil si alle kunnskaper og ferdigheter tilegnet gjennom utdanning, lønnet eller ulønnet arbeid, organisasjonserfaring, fritidsaktiviteter eller på annen måte. Andre fagbrev enn de som er nevnt over, samt autorisasjoner innen helsefag vil være en del av en realkompetansevurdering. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve i løpet av det påfølgende semesteret etter opptaksfristen kan tildeles plass på vilkår av bestått prøve.

Søkere med bachelorutdanning innen relevante fagområder kvalifiserer også for opptak til studiet.

2.4 Krav om politiattest

Med grunnlag i Lov om høyere yrkesfaglig utdanning § 27, Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning kapittel 3 og Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved Nordland fagskole § 3-2 er det krav om at studenten legger frem politiattest ved personlig oppmøte på studiesamling eller administrasjonssted. Dette kan gjøres ved studiestart eller i løpet av utdanningen, men politiattest må legges frem før studenten kan starte sin praksis

2.5 Studentdemokrati

Studentdemokratiet er viktig for at studentene kan påvirke sin studiehverdag og bidra til utvikling av fagskolen og utdanningskvaliteten. Studentene velger selv om de ønsker å opprette et studentorgan. Dette er viktig for et velfungerende studentdemokrati. Fagskolens ledelse og administrasjon legger forholdene til rette for at studentorganet blir hørt i alle saker som angår studentene. Fagskolens ledelse og administrasjon informerer studentene om studentorganets funksjon på fagskolen, og betydningen av arbeidet til de tillitsvalgte og studentrådet. Det kan være enkle ting som for eksempel å legge til rette for informasjon ved studiestart eller gjøre tilgjengelig informasjon om studentorganet på nettsiden til fagskolen. Studentorganet velger selv et studentrådsstyret blant de tillitsvalgte studentene. Ledelsen og/eller administrasjonen på fagskolen har jevnlig møter med studentrådsstyret, og det bør settes opp en felles møteplan. Studentrådsleder og ledelsen bør ha jevnlig kontakt utover de fastsatte møtene. Studentene er representert i fagskolestyret. Det skal ikke føres fravær for studentens deltakelse i fagskolestyret, som tillitsvalgt i studentorganet og/eller annet studentpolitisk arbeid.

3. FAGSKOLEUTDANNING I ELDRE OG LIVSMESTRING

3.1 Innledning

Denne studieplanen i Eldre og livsmestring, er en av flere i en serie helsefaglige fagskoleutdanninger som er bygget over samme lest. Utdanningene består av 6 emner, der Emne 1 - *Etikk, samhandling og kommunikasjon* - er lik i alle utdanningene. Emne 1 skal bidra til at studentene utvikler en grunnleggende felles kunnskap og forståelse for yrkesutøvelse i helse- og omsorgstjenestene, noe som kan styrke breddekompetanse og evne til samarbeid. De øvrige 5 emnene er knyttet direkte til faglige mål i studiet Eldre og livsmestring.

3.2 Læringsutbytte for utdanningen

Fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring skal utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk forståelse tar initiativ til, organiserer og iverksetter tiltak i samarbeid med pasienter/brukere, pårørende, kolleger og andre yrkesgrupper, samt organisasjoner og frivillig sektor.

Læringsutbyttebeskrivelsene for fagskoleutdanningen skal gi en oversikt over hvilken kompetanse studentene vil ha etter gjennomføring av det enkelte emnet og/eller utdanningen som helhet. Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i kunnskap, ferdighet og generell kompetanse, i henhold til krav fra det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Kunnskap	Forståelse av teorier, fakta, prinsipper, prosedyrer innenfor fagområder og/eller yrker
Ferdigheter	Evne til å anvende kunnskap til å løse problemer eller oppgaver (kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter)
Generell kompetanse	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig måte i ulike situasjoner

Overordnet læringsutbytte for utdanningen:

Kunnskap	<p>Kandidaten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aldring, Eldres helse, og om helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid for eldre • har kunnskap om hva som kjennetegner den geriatriske pasienten og hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen • har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos eldre • har innsikt i verdier og lovverk for helse- og omsorgssektoren, samt i nasjonale anbefalinger og retningslinjer for arbeid med og kvalitet på helsetjenester til eldre • har kunnskap om organisering av eldreomsorgen og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidspartnere i ulike pasientforløp • kan oppdatere sin kunnskap om Eldres helse og sykdom, helsefremming, forebygging, rehabilitering og utøvelse av omsorg til eldre • forstår at eldre er en ressurs, og at helsefremmende og forebyggende arbeid blant eldre og en velfungerende eldreomsorg bidrar til verdiskapning i samfunnet
Ferdigheter	<p>Kandidaten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede eldre om livsstilsendringer og om mestring når helse og funksjonsevne endres • kan anvende kunnskap om aldring, og om sykdom, skade og funksjonsnedsettelse hos eldre, til å kartlegge og identifisere ressurser og behov, funksjonsnivå og helsesvikt • kan anvende kunnskap om den geriatriske pasienten til å delta i behandling og rehabilitering, og til å planlegge og iverksette tiltak som ivaretar brukerens behov for pleie og omsorg • kan anvende kommunikasjonsformer og teknikker profesjonelt i samarbeidet med brukere, pårørende, frivillige, kollegaer og andre yrkesgrupper • kan kartlegge tilstand, ressurser og behov hos eldre brukere ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • kan kartlegge situasjoner i møte med eldre brukere, og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til arbeid med eldre

Generell kompetanse	<p>Kandidaten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helse- og omsorgstjenesten • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, den eldre brukerens integritet, og faglig forsvarlighet • kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den eldre brukerens individuelle behov • kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til eldre brukere • kan utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenester til eldre • kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester til eldre, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen
----------------------------	---

3.3 Tjenesteområder

Utdanningen i Eldre og livsmestring kvalifiserer for arbeid innen blant annet:

- Bo- og behandlingssenter, omsorgsbolig, sykehjem og andre institusjoner
- Hjemmebasert omsorg
- Rehabilitering, helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid
- Lindrende enheter
- Spesialisthelsetjenesten

3.4 Vektlagte prinsipper og fokusområder for utdanningen

Gjennom videreutdanning i Eldre og livsmestring vil studenten opparbeide en spisskompetanse i arbeid med eldre pasienter og brukere. Studenten vil få kompetanse i å planlegge, organisere og iverksette tiltak for eldre, i samarbeid med den eldre selv, pårørende, medarbeidere og andre yrkesgrupper innen helse- og omsorgssektoren. Helhetlig omsorg, brukermedvirkning, mestring og kompleksiteten knyttet til aldring, sykdom og helsesvikt er vektlagt. Disse prinsippene ligger til grunn for hele utdanningen. Fokusområder i utdanningen:

- Utdanningen gir innsikt i juridiske og etiske problemsstillinger i eldreomsorgen, og måter å håndtere dette forsvarlig på
- Studiet skal bidra til økt etisk og faglig refleksjon, og utvikle studentens evne til å kommunisere og samhandle med den eldre ut fra dennes behov og ståsted
- Studentene får kunnskap og innsikt i hva aldring innebærer, både fysisk, psykisk og sosialt
- Studenten får kunnskap og ferdigheter til å delta i helsefremmende arbeid, forebygging, kartlegging, behandling og rehabilitering av eldre pasienter/brukere
- Hverdagsmestring, motivasjon og aktivitet vektlegges i ulike sammenhenger i utdanningen
- Kompleksiteten ved helsesvikt hos eldre vektlegges. Studenten får kunnskap om hva som kjennetegner den geriatriske pasienten når det gjelder skrøpeligheit, komorbiditet, funksjonssvikt og polyfarmasi.
- Studenten får kunnskap og innsikt i demenssykdommer og personsentert omsorg
- Studenten får innsikt i personsentrert sykepleie, og kompetanse i å pleie og lindre symptomer, skader og lidelser hos eldre
- Studiet gir teoretisk og praktisk kunnskap om observasjoner, kartlegging og dokumentasjon
- Studiet bidrar til å styrke studentens yrkesidentitet, faglige trygghet og -ansvarlighet

- Studenten utvikler sin evne til å bidra i faglig refleksjon og utviklingsarbeid på egen arbeidsplass
- Studenten får kunnskap om og innsikt i betydningen av å finne frem til kvalitetssikret og faglig oppdaterte prosedyrer, faglige retningslinjer og annen teori.
- Studentene får dybdekunnskap i et selvvalgt fordypningsområde innenfor eldreomsorg

3.4 Begrepsavklaringer

Livsmestring forklares ofte med å utvikle ferdigheter og kunnskap som hjelper den enkelte til å håndtere medgang, motgang, personlige utfordringer, alvorlige hendelser og endring på en best mulig måte. Det handler om å skape en trygghet og tro på egne evner til å mestre også fremtiden. Livsmestring for eldre omhandler det samme. Det refererer til evnen til å takle og håndtere utfordringer og stress i livet på en måte som gir en følelse av kontroll og tilfredshet. Livsmestring handler om å kunne forstå og ha mulighet til å påvirke avgjørende faktorer for mestring av eget liv. Det er en viktig faktor for å opprettholde god fysisk og mental helse, og kan bidra til å forebygge og behandle en rekke helseproblemer.

Eldreomsorg er tjenester for eldre personer som trenger langvarig eller kortvarig hjelp på grunn av sviktende helse eller nedsatt funksjonsevne. Det finnes ingen klar definisjon på når man betegnes som "eldre", men i det moderne velferdssamfunnet brukes ofte alder ved pensjonering, eller ved alder 65 år for å definere når man er "eldre". Eldrefasen deles også ofte i yngre-eldre (65-79 år) og eldre-eldre (80+) (fhi.no, 2023). Ifølge verdighetsgarantien er det viktig å sikre at eldreomsorgen tilrettelegges på en slik måte at dette bidrar til en verdig, trygg og meningsfull alderdom (lovdata.no, 2020)

Helsefremmende arbeid Tiltak som tar sikte på å bedre livskvalitet, trivsel og muligheter til å mestre utfordringer og belastninger i dagliglivet, og den prosess som gjør folk i stand til å bedre og bevare sin helse (Ottawa-charteret, 1986). God helse er betydningsfullt både sosialt, økonomisk og personlig, og viktig for livskvaliteten vår.

Forebyggende arbeid dreier seg om prosesser og tiltak som kan forebygge eller redusere sykdommer, skader, psykiske og sosiale problemer og dødelighet.

Geriatrisk pasient er en pasient som vanligvis er over 65 år og har flere kroniske sykdommer. Geriatrike pasienter kjennetegnes ofte av høy alder, å være skrøpelige/sårbare, bruke flere legemidler, og har funksjonssvekkelser. Dette krever særlig fagkompetanse og en helhetlig tilnærming til omsorgen (Kirkevold, Marit, 2020).

Geriatrisk pleie og omsorg innebærer å forebygge og behandle akutte og kroniske sykdommer som er vanlige hos eldre, samt å håndtere problemer relatert til aldring, som kognitiv tilbakegang og funksjonsnedsettelse.

Pasient/bruker: Pasient og brukerrettighetsloven kap. 1-3. definerer pasient som *en person som henvender seg til helse- og omsorgstjenesten med anmodning om helsehjelp, eller som helse- og omsorgstjenesten gir eller tilbyr helsehjelp i det enkelte tilfelle*. I samme kapittel defineres bruker som *en person som anmoder om eller mottar tjenester omfattet av helse- og omsorgstjenesteloven som ikke er helsehjelp*.

Brukermedvirkning er ifølge Pasient og brukerrettighetsloven en rettighet som innebærer at pasienter og brukere har rett til å medvirke og ha innflytelse i sin egen behandling i helsetjenesten. Helse- og omsorgstjenesten har på sin side plikt til å involvere brukere.

3.4 Emneoversikt

<p style="text-align: center;">Emne 1 – 10 studiepoeng (Emnekode)</p> <p>Etikk, samhandling og kommunikasjon</p> <ul style="list-style-type: none">• Innføring i arbeidsformer og -metoder i utdanningen• Etikk• Kommunikasjon og samhandling• Lover og forskrifter• Sosiologi og psykologi
<p style="text-align: center;">Emne 2 – 5 studiepoeng (Emnekode)</p> <p>Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid</p> <ul style="list-style-type: none">• Helse og aldring – hva innebærer det å bli gammel?• Livsmestring• Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid
<p style="text-align: center;">Emne 3 – 15 studiepoeng (Emnekode)</p> <p>Sykdom, skader og funksjonsnedsettelse</p> <ul style="list-style-type: none">• Behandling, pleie og omsorg til den geriatriske pasienten• Den akutte syke eldre• Somatiske, progredierende og kroniske sykdommer hos eldre
<p style="text-align: center;">Emne 4 – 10 studiepoeng (Emnekode)</p> <p>Demens, psykiske lidelser, og omsorg ved livets slutt</p> <ul style="list-style-type: none">• Demensomsorg• Psykiske lidelser og rus hos eldre• Omsorg og pleie ved livets slutt• Sorg og kriser
<p style="text-align: center;">Emne 5 Praksis – 10 studiepoeng (Emnekode)</p> <ul style="list-style-type: none">• Praksis er en obligatorisk del av utdanningen, og kan gjennomføres som praksisutplassering eller som et utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass over minimum 10 uker.
<p style="text-align: center;">Emne 6 – 10 studiepoeng (Emnekode)</p> <p>Fordypning i Eldre og livsmestring</p> <ul style="list-style-type: none">• Fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og knyttet til ett eller flere temaer i utdanningens emner.

4. ARBEIDSFORMER, VURDERINGSFORMER OG ORGANISERING AV STUDIET

4.1 Arbeidsformer

Målene og de vektlagte prinsippene som er beskrevet i kap. 3.4 danner grunnlag for valg av arbeidsformer i fagskoleutdanningen. Studentenes erfaring fra helse- og omsorgsektoren gir anledning til å benytte erfaringsbaserte og studentrettede undervisningsformer. Det er også viktig å knytte rollen fagskolestudentene har i arbeidslivet til undervisningen på en måte som stimulerer yrkesutøvelsen. Studiet krever stor grad av egenaktivitet av studentene, og at de tar ansvar for egen læring gjennom selvstudie og samarbeid med hverandre. Fagskoleutdanningen har som mål å utvikle studentenes helhetlige kunnskap og innsikt, noe som bidrar til personlig utvikling og erkjennelse i relasjon til brukerne/pasientene.

- Det legges vekt på å skape trygge læringsmiljø og benytte varierte læringsmetoder.
- Det legges opp til bruk av ulike pedagogiske tilnæringsmåter, og studentene skal medvirke i beslutningsprosessene i forbindelse med gjennomføringen av studiet.
- Utdanningen legger vekt på arbeidsformer som fordrer aktiv deltakelse fra studentene.
- Det forutsettes at arbeidsformene skal være nært til studentenes egne erfaringer, problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori.
- Arbeidsformene skal være med på å støtte studentenes egne initiativ.
- Arbeidsformene skal tilrettelegges slik at studentene videreutvikler evne til samarbeid og økt forståelse og respekt for andres fagfelt.
- Arbeidsformene som benyttes skal bidra til å styrke studentenes motivasjon for egen utdanning, egen videre faglige utvikling, samt bidra til at studentene opplever nytte og gjensidighet gjennom faglig samarbeid.
- Det gis tilbud om individuell veiledning fra faglærer på alle arbeidskrav.

Nordland fagskole, helse, sosial og oppvekst, bruker læringsplattformen itslearning (<http://www.itslearning.no/>) og Zoom (<https://zoom.us/>) for samlinger og undervisning på nett i sanntid. Studentene gis opplæring i grunnleggende datakunnskap og opplæring i bruk av læringsplattformen itslearning og Zoom. Studentene har tilgjengelig brukerstøtte fra IKT-avdelingene ved de videregående skolene i Nordland.

Problembasert læring (PBL): Et pedagogisk prinsipp som innebærer at innlæringen av kunnskap tar utgangspunkt i egen erfaring fra arbeidslivet og andre arenaer. Et fundament for læring er at studenten lærer best ved å være aktivt involvert og i en kontekst der kunnskaper skal anvendes. PBL kjennetegnes ved å utfordre studentene til å stille spørsmål ved eget kunnskapsgrunnlag og motivere dem til å innhente kunnskapen de mangler. Det gir meningsfull læring. Denne læringsformen er godt egnet for voksne med yrkes- og livserfaring.

Ansvar for egen læring (AFL): Et prinsipp som innebærer at studentene må oppsøke lærings situasjoner og – arenaer, samt søke veiledning og tilbakemelding fra skole og fagmiljø gjennom for eksempel intervju, samtaler med aktuelle fagpersoner og hospitering. Dette stiller krav til bevissthet i forhold til egne læringsbehov og læreprosessen, og bidrar til et bedre grunnlag for egen læring.

Studentgrupper: Studentene deles inn i grupper som er basis for faglige diskusjoner, gruppearbeid, oppgaveløsning og veiledning fortløpende gjennom studiet. Det etableres ikke faste grupper, men gruppesammensetningen defineres for hver enkelt oppgave.

Veiledning: Lærerens rolle i fagskoleutdanningen er i stor grad knyttet til veiledning og tilrettelegging for fleksibel læring. Veiledning benyttes i forbindelse med oppgaver, prosjektarbeid, praksis og i gruppeprosesser. Veiledning benyttes både i forbindelse med det teoretiske arbeidet, og som et ledd i den enkelte students og gruppes utviklingsprosess.

Teoretiske studier/litteratur/oppaver: Egenlæring gjennom selvstudie er en viktig del av utdanningen. Studentene tilegner seg teoretisk kunnskap individuelt og i samarbeid med hverandre i studiegrupper, og i diskusjoner med fagpersoner/forelesere/lærere. Det legges vekt på å utvikle evne til skriftlig og muntlig formidling av egen kompetanse. Oppgaveløsning foregår individuelt og i grupper med veiledning. Oppgavene er skriftlige innleveringer og/eller muntlige fremlegg. Studentene skal i løpet av studiet ha tilegnet seg til sammen ca. 2000 sider faglitteratur, av dette er ca. 300 sider selvvalgt litteratur.

Andre arbeidsformer:

Forelesninger benyttes også i teoriemnene. Nordland fagskole har inngått samarbeid med ulike aktører og enkeltpersoner angående bruk av eksterne forelesere til undervisning og bedrifts-/institusjonsbesøk. Dette er en viktig del av utdanningens faglige profil for å sikre en praksisnær og relevant kompetanse. Foreleserne samarbeider med lærerne og utveksler gjensidig informasjon om faglig innhold og arbeidsformer.

Utover de arbeidsformene som er beskrevet, kan det også benyttes videoopptak, film og kreative læringsmetoder som rollespill, musikk, collage, ulike gruppeøvelser og samhandlingsteknikker. Målet er å stimulere personlig engasjement som en del av læringsprosessen.

4.2 Vurderings- og eksamensformer

Vurderingsformene har sammenheng med fagskoleutdanningenes mål, innhold og arbeidsformer. Det utarbeides vurderingskriterier for muntlig og skriftlig oppgaveløsning. Eksamensformene er variert for å kunne gi rom for en mer helhetlig vurdering av studentene. Studenten skal ha mulighet til å bruke kunnskaper og ferdigheter både fra utdanningens teorigrunnlag og studentens egen praksiserfaring i forbindelse med eksamen. Det er en avsluttende emneoppgave for hvert emne som vurderes med gradert karakter etter en skala fra A til F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E for bestått. Praksis vurderes til bestått/ikke bestått. Øvrige arbeidskrav vurderes til bestått/ikke bestått.

Karakterskalaen går fra A til F, hvor A er beste karakter og F er ikke bestått.

Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser helhetlig innsikt, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god prestasjon. Studenten viser solid innsikt, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god innsikt, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser nokså god innsikt, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser tilstrekkelig innsikt, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene. Studenten viser manglende innsikt og sammenheng, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Fordypningsoppgave

Fordypningsoppgaven er tilknyttet Emne 6 og er et obligatorisk fordypningsarbeid med selvvalgt tema innen utdanningen. Den utgjør studiets avsluttende eksamen og organiseres som en obligatorisk, skriftlig fordypningsoppgave med etterfølgende muntlig høring. Oppgaven skal være knyttet til praksiserfaringer og teori fra utdanningens emner. Det tilbys både individuell veiledning og veiledning i gruppe i arbeidet med fordypningsoppgaven.

Det utstedes vitnemål når alle emnene inkludert praksis er bestått.

4.3 Organisering og omfang

Utdanningen er nettbasert med samlinger, har en samlet normert studietid på ett år (60 studiepoeng), men er organisert som deltidsstudium over 2 år.

Som hovedregel er det én fysisk samling á 4 dager på studiestedet pr. semester, øvrige samlinger og læringsaktivitet gjennomføres ved bruk av digitale plattformer.

Emner

Emne 1: Etikk, samhandling og kommunikasjon

Emne 2: Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid

Emne 3: Sykdom, skader og funksjonsnedsettelse

Emne 4: Demens, psykiske lidelser, og omsorg ved livets slutt

Emne 5: Praksis innen eldre og livsmestring

Emne 6: Fordypning innen eldre og livsmestring

Praksis

Gjennom praksis skal studentene få et læringsutbytte som gjenspeiler innholdet i teoriemnene. Praksis er en obligatorisk del av utdanningen, og det bør legges til rette for at praksis kan gjennomføres mest mulig sammenhengende. Praksisplass og gjennomføring skal alltid godkjennes av skolen, og skolen er ansvarlig for at alle studentene får praksisplass i løpet av studiet.

Det er mulig å velge mellom to ulike former for gjennomføring av praksis:

- *Praksisutplassering utenfor eget arbeidssted:* Denne praksisformen anbefales for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet og trenger praktisk erfaring fra slike arbeidsplasser. Praksis skal ha et omfang på 300 timer. Praksisutplasseringen skal gjennomføres i henhold til fastlagte retningslinjer (se vedlegg).
- *Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass.* Dette er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innenfor fagfeltet. Prosjektarbeidet har som målsetting å bidra til fagutvikling i praksisfeltet som også kommer pasient/bruker til gode. Det er viktig at det gjøres en formell avtale mellom studenten og arbeidsgiveren, slik at studenten får tilstrekkelig tid til sitt prosjektarbeid. Prosjektarbeidet skal vare i minimum 10 uker, og skal gjennomføres i henhold til fastlagte retningslinjer (se vedlegg).

Alle studenter som har praksis, enten det er på egen eller en annen arbeidsplass, skal ha veiledning. Målet med veiledningen er at studenten lærer å reflektere over egen faglig utvikling og derigjennom bygger opp sin kompetanse i arbeidet med pasienter/brukere.

Omfang

Emne; normert tid/ studiepoeng	Antall uker deltid over 2 år	Timer tilrettelagt undervisning	Timer til veiledning individuelt og i grupper	Veiledet praksis/ prosjekt	Timer pålagte selvstudier inkl. arbeidskrav	Totalt antall timer
Emne 1; 6 uker 10 studiepoeng	12 uker	44 timer	20 timer		176 timer	240 timer
Emne 2; 3 uker 5 studiepoeng	6 uker	22 timer	10 timer		88 timer	120 timer
Emne 3; 9 uker 15 studiepoeng	18 uker	66 timer	30 timer		264 timer	360 timer
Emne 4; 6 uker 10 studiepoeng	12 uker	44 timer	20 timer		176 timer	240 timer
Emne 5; 7 uker 10 studiepoeng	14 uker	2 timer	6 timer	300 timer	52 timer	360 timer
Emne 6; 7 uker 10 studiepoeng	14 uker	44 timer	20 timer		176 timer	240 timer
Totalt 38 uker 60 studiepoeng	76 uker	222 timer	106 timer	300 timer	972 timer	1560 timer

5. INNHOLD OG EMNER I UTDANNINGEN

Emne 1 - Etikk, samhandling og kommunikasjon

Emnekode – 10 studiepoeng

<p>Emne 1 - Etikk, samhandling og kommunikasjon er felles for helse, omsorgs- og oppvekstfaglige fagskoleutdanninger. Emnet gir en grunnleggende forståelse for fagfeltet og yrkesutøvelsen.</p>	
Læringsutbytte	
Kunnskap	Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om etikk og yrkesetiske prinsipp og dilemma, relevante teorier og arbeidsmåter samt etisk refleksjon• har kunnskap om brukermedvirkning og betydningen den har for tjenestemottaker og tjenesteyter• har forståelse for psykologiske og sosiologiske prinsipper tilknyttet enkeltindividet, familien og sosialt nettverk• har kunnskap om kultur, urfolk, migrasjonshelse og mangfold i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere.• har kunnskap om relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen• har kunnskap om gruppeprosesser og konflikthåndtering• har kunnskap om relevant lovverk og offentlige dokumenter som regulerer fagfeltet• har kunnskap om helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samfunnet og deres organisering• har kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer i studiet
Ferdigheter	Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan anvende kunnskap om etiske og yrkesetiske prinsipper og dilemma som grunnlag for etisk refleksjon rundt praktiske problemstillinger• kan anvende relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen• kan anvende kunnskap om kommunikasjonsferdigheter til profesjonell samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere• kan finne og henvise til relevant lovverk, forskrift eller stortingsmelding som er relevant for yrkesutøvelsen• kan anvende kunnskap om organiseringen av helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samhandling med tjenestemottakere og samarbeidspartnere• kan anvende kunnskap om kultur, urfolk, mangfold og migrasjonshelse i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere• kan anvende teknologiske løsninger forsvarlig og med etisk bevissthet• kan finne fagstoff og anvende kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer til å løse oppgaver i studiet

Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har utviklet en etisk forståelse som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd, samt gjennom kommunikasjon og samhandling i situasjoner med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan bygge relasjoner basert på holdninger og verdier knyttet til helhetlig menneskesyn, likeverd og respekt, slik at tjenestemottakere og samarbeidspartnere opplever trygghet og har tillit til de ulike tjenestene • kan utøve yrket sitt faglig forsvarlig og med etisk bevissthet • kan samhandle med relevante tjenester innenfor helse-, omsorg- og oppvekstsektoren
Sentrale tema:	<p>1 a. Etikk</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Etiske teorier og prinsipper ○ Etiske dilemma ○ Etikk og teknologi ○ Helhetlig menneskesyn <p>1b. Kommunikasjon og samhandling</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Brukerperspektivet ○ Relasjonskompetanse og relasjonsbygging ○ Kommunikasjon i samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere <p>1c. Lover og forskrifter</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Relevante lover, forskrifter og offentlige dokumenter for utdanningens studenter og tjenestemottaker <p>1d. Sosiologi og psykologi</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Gruppeprosesser og konflikthåndtering ○ Sosial ulikhet ○ Migrasjonshelse, kultur, mangfold og urfolk
Arbeidskrav:	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjonsoppgaver • Gruppeoppgave(r) og andre samhandlingsoppgave(r) • Praktisk og skriftlig oppgave i kommunikasjon • Veiledet individuell skriftlig hjemmeoppgave
Vurderingsformer:	<p>Arbeidskravene vurderes med bestått/ikke bestått med unntak av skriftlig emneoppgave som vurderes med karakter A – F, der A er beste karakter. Studenten må ha karakteren E eller bedre for å få bestått. Vurdering av emneoppgave forutsetter at samtlige øvrige arbeidskrav er bestått.</p>
Litteratur:	<p>Oppdatert litteraturliste er tilgjengelig ved studiestart</p>

Emne 2 - Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid

Emnekode 83HH12G – 5 studiepoeng

<p>Emne 2 omhandler aldring og aldriingsprosesser. Hva innebærer det å bli gammel? Emnet gir kunnskap om helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid, og innsikt i livsmestring for eldre.</p>	
<p>Læringsutbytte</p>	
<p>Kunnskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aldringsteorier, og om aldring i et fysisk, psykisk, sosialt og kulturelt perspektiv • har kunnskap om eldre menneskers situasjon i dagens samfunn og om hva den eldre selv, helsepersonell og samfunnet kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom • har kunnskap om mestring og mestringsstrategier hos eldre • har kunnskap om kartleggingsverktøy som brukes for å vurdere funksjonsevne, ADL-ferdigheter, og risiko for ulykker • har innsikt i nasjonale anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet • forstår at eldre er en ressurs, og at helsefremmende og forebyggende arbeid blant eldre bidrar til verdiskaping i samfunnet
<p>Ferdigheter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede eldre om livsstilsendringer og om mestring når helse og funksjonsevne endres • kan kartlegge og identifisere den Eldres ressurser og behov for tiltak, knyttet til helse, funksjonsnivå og sikkerhet i hjemmet
<p>Generell kompetanse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeide med den eldre og de pårørende på en måte som ivaretar brukermedvirkning og mestring. • har forståelse for betydningen av å møte den Eldres behov fra et helhetlig perspektiv
<p>Sentrale tema:</p>	<p>2a) Helse og aldring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aldringsteorier og ulike perspektiv på aldring • Livsmestring • Hverdagsmestring og mestringsstrategier • Motivasjonsarbeid • Aktivitet <p>2b) Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid • Ernæring • Tannhelse • Fysisk aktivitet og fallforbygging • Intellektuell og mental aktivitet • Åndelig og eksistensielle behov • Sosialt nettverk og nettverksarbeid • Kultur og kreativ omsorg • Tilrettelegging av omgivelsene i hjem, nærmiljø
<p>Arbeidskrav:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjonsoppgaver • Gruppeoppgave(r) og andre samhandlingsoppgave(r)

	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledet skriftlig hjemmeoppgave i gruppe
Vurderingsformer:	Arbeidskravene vurderes med bestått/ikke bestått med unntak av skriftlig emneoppgave som vurderes med karakter A – F, der A er beste karakter. Studenten må ha karakteren E eller bedre for å få bestått. Vurdering av emneoppgave forutsetter at samtlige øvrige arbeidskrav er bestått.
Litteratur:	Oppdatert litteraturliste er tilgjengelig ved studiestart

Emne 3 - Behandling, pleie og omsorg ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse

Emnekode – 15 studiepoeng

Emne 3 gir kunnskap og en dypere forståelse for kompleksiteten knyttet til pleie og omsorg for den geriatriske pasienten. Emnet tar for seg de vanligste sykdommer og former for helsesvikt hos eldre, og kartlegging og tiltak knyttet til dette.	
Læringsutbytte	
Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om den geriatriske pasienten og om hvordan sykdom og funksjonssvikt kan opptre annerledes og mer komplekst hos eldre enn hos yngre mennesker • har kunnskap om aldersrelaterte sykdommer: diagnostikk, behandling, sykepleie, rehabilitering og lindrende omsorg • har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet til aldersrelaterte sykdommer og skader • har kunnskap om faglige verktøy for kartlegging av sykdom, skade og funksjonsnedsettelse hos eldre • kan oppdatere sin kunnskap om behandling, sykepleie, rehabilitering og lindrende omsorg ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse hos eldre • har kunnskap om legemiddelbruk hos eldre, og om utfordringer knyttet til polyfarmasi • kan oppdatere sin kunnskap om hjelpemidler og tilpasning av omgivelser slik at eldre kan oppleve mestring og selvstendighet ved funksjonsnedsettelse og tap av ferdigheter
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om den geriatriske pasienten, og om sykdom, skader og funksjonsnedsettelse hos eldre, i behandling og rehabilitering, og til å planlegge og iverksette tiltak som ivaretar den eldres behov for aktivitet, pleie og omsorg • kan kartlegge og rapportere tilstand og funksjonsnivå hos eldre ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • kan anvende kommunikasjonsformer og -teknikker for å oppnå tillit, brukermedvirkning og å unngå krenkelser og overgrep
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • kan utføre sitt arbeid i tråd med yrkesetiske retningslinjer og pasient- og brukerrettighetsloven, og kan ivareta brukerens integritet og faglig forsvarlighet i yrkesutøvelsen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan utføre behandling, rehabilitering og lindrende omsorg til eldre pasienter med akutte sykdommer og skader • kan utføre behandling, rehabilitering og lindrende omsorg til eldre pasienter med kroniske og progredierende sykdommer • kan utføre tiltak, pleie og omsorg med utgangspunkt i personsentrert sykepleie • har forståelse for å arbeide med å fremme livsmestring og livskvalitet hos den eldre
Sentrale tema:	<p>3a) Den geriatrike pasienten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sammenheng mellom aldersforandringer, sykdom og funksjon • Skrøpelige eldre • Multisykdom og sammensatte behov • Legemiddelbruk <p>3b) Sykepleie og observasjoner til den akutt syke eldre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observasjoner og sykepleie til akutt syke gamle • Akutte sykdommer, funksjonssvikt og skader, diagnostikk og behandlingsprinsipper • Delirium - diagnostikk og årsaker • Forebygging, tiltak og begrensning av delirium <p>3c) Somatiske, progredierende og kroniske sykdommer hos eldre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Progredierende og kroniske sykdommer, diagnostikk og behandlingsprinsipper • Observasjoner og sykepleie til eldre pasienter med progredierende og kroniske sykdommer • Medikamenter og medikamenthåndtering; observasjoner og bivirkninger • Sykdom og konsekvenser for personlig hygiene, munnhelse, ernæring, bevegelse og aktivitet, eliminasjon, respirasjon og sirkulasjon • Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper • Bruker- og interesseorganisasjoner • E-helse og velferdsteknologi <p>3d) Kommunikasjon og veiledning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende pedagogiske prinsipper og veiledning
Arbeidskrav:	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjonsoppgaver • Gruppeoppgave(r) og andre samhandlingsoppgave(r) • Veiledet individuell muntlig oppgave
Vurderingsformer:	Arbeidskravene vurderes med bestått/ikke bestått med unntak av skriftlig emneoppgave som vurderes med karakter A – F, der A er beste karakter. Studenten må ha karakteren E eller bedre for å få bestått. Vurdering av emneoppgave forutsetter at samtlige øvrige arbeidskrav er bestått.
Litteratur:	Oppdatert litteraturliste er tilgjengelig ved studiestart

Emne 4 - Demens, psykiske lidelser, og omsorg ved livets slutt

Emnekode – 10 studiepoeng

<p>Emne 4 gir innsikt i demenssykdom og -forløp, adferdsforstyrrelser og psykiske symptomer (APSD), miljøtiltak og personsentrert omsorg. Emnet tar også for seg psykiske lidelser, og omsorg ved livets slutt.</p>	
<p>Læringsutbytte</p>	
<p>Kunnskap</p>	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om demens, psykiske lidelser hos eldre og personsentrert omsorg • har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet til demenssykdom og psykiske lidelser hos eldre • har kunnskap om faglige verktøy for kartlegging av sykdom, skade og funksjonsnedsettelse hos eldre • har kunnskap om faglige verktøy for kartlegging knyttet til demens/psykiske lidelser hos eldre
<p>Ferdigheter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan kartlegge og rapportere tilstand og funksjonsnivå hos eldre ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • kan kartlegge adferdsforstyrrelser og psykiske symptomer ved demens (APSD) • kan identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for tilrettelegging av miljø og tillitsskapende tiltak • kan anvende kommunikasjonsformer og -teknikker for å oppnå tillit, brukermedvirkning og å unngå krenkelser og overgrep • kan kartlegge situasjoner hos pasienter i livets slutfase, og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak
<p>Generell kompetanse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan utføre miljøbehandlingstiltak som ivaretar personsentrert omsorg for personer med demens og/eller psykiske lidelser • kan utføre sitt arbeid i tråd med yrkesetiske retningslinjer og pasient- og brukerrettighetsloven, og kan ivareta brukerens integritet og faglig forsvarlighet i yrkesutøvelsen • kan utføre tiltak, pleie og omsorg med utgangspunkt i personsentrert omsorg • kan utføre behandling og lindrende omsorg til eldre pasienter med kroniske og progredierende sykdommer
<p>Sentrale tema:</p>	<p>4 a) Demensomsorg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologiske, psykologiske og miljømessig aspekter ved demens, utredning og diagnostikk • Kommunikasjonsteknikker • Tillitsskapende arbeid og miljøtiltak • Samarbeid med pårørende • Livshistorie og personsentrert omsorg • Rammer og metoder som fremmer miljøbehandling • Forståelse av APSD og tilrettelegging av fysisk og psykososialt miljø <p>4b) Psykisk helse og psykiske lidelser hos eldre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykiske lidelser, utredning og diagnostikk

	<ul style="list-style-type: none"> • Rusavhengighet • Selvmord • Overgrep og vold mot eldre • Ensomhet og isolasjon • Søvnforstyrrelser • Medikamentell og ikke-medikamentell behandling • Kommunikasjon og samhandling • Miljøbehandling: psykososialt miljø, metoder og aktiviteter <p>4c) Omsorg ved livets slutt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omsorg og symptomlindring ved livets slutt • Smerter og smertelindring • Ivaretagelse av pårørende • Sorg og kriser • Kommunikasjon
Arbeidskrav:	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjonsoppgaver • Gruppeoppgave(r) og andre samhandlingsoppgave(r) • Veiledet skriftlig hjemmeoppgave
Vurderingsformer:	Arbeidskravene vurderes med bestått/ikke bestått med unntak av skriftlig emneoppgave som vurderes med karakter A – F, der A er beste karakter. Studenten må ha karakteren E eller bedre for å få bestått. Vurdering av emneoppgave forutsetter at samtlige øvrige arbeidskrav er bestått.
Litteratur:	Oppdatert litteraturliste er tilgjengelig ved studiestart

Emne 5 – Praksis i eldre og livsmestring

Emnekode - 10 studiepoeng

Det kan velges mellom to ulike former for praksis:

1. Praksisutplassering innenfor fagområde som studenten ikke har sitt daglige virke i
2. Praksis som prosjektarbeid på egen arbeidsplass for å kunne planlegge og gjennomføre et endrings-/ utviklingsarbeid

Praksis gjennomføres som utplassering eller som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innen fagfeltet. Praksis skal ha en varighet på minimum 10 uker, utplassering skal dessuten ha et omfang på minimum 300 timer.

Utviklingsarbeid på egen arbeidsplass består i å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et forbedringsarbeid knyttet til sentrale tema i utdanningen. Alle studenter i praksis, både utplassering og utviklingsarbeid på egen arbeidsplass skal ha veiledning i praksisperioden. Se vedlegg.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om hva som kjennetegner den geriatriske pasienten og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen

	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos eldre • har kunnskap om organisering av eldreomsorgen og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasientforløp • har innsikt i kunnskapsbasert praksis, og har kunnskap om utviklingsarbeid og kan oppdatere sin kunnskap om utviklingsprosjekter i helse- og omsorgssektoren • har kunnskap om prosjekt- og utviklingsarbeid • har innsikt i kunnskapsbasert praksis og kjennskap til helse- og omsorgsforskning • har kunnskap om utviklingsarbeid og innovasjon i helse- og omsorgssektoren
Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede eldre om livsstilsendringer og om mestring når helse og funksjonsevne endres • kan anvende kunnskap om den geriatriske pasienten til å delta i behandling og rehabilitering, og til å planlegge og iverksette tiltak som ivaretar brukerens behov for pleie og omsorg • kan anvende kommunikasjonsformer og teknikker profesjonelt i samarbeidet med brukere, pårørende, frivillige, kollegaer og andre yrkesgrupper • kan kartlegge tilstand, ressurser og behov • kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, den eldre brukerens integritet, og faglig forsvarlighet i praksis • kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den eldre brukerens individuelle behov • kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til eldre brukere • kan utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen • kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester til eldre, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen
I tillegg gjelder følgende læringsutbyttebeskrivelse for praksis som prosjekt	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bidra til kvalitetsforbedring innen eldreomsorg på arbeidsplassen ved å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et utviklingsarbeid innenfor et avgrenset område

Arbeidsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten veiledes av faglærer og en veileder på praksissted/egen arbeidsplass • Det gjennomføres målsamtale, midt- og sluttvurdering, fysisk eller via Zoom/Teams. • Studenten har ansvar for organiseringen av praksis/prosjekt og veiledninger
Arbeidskrav:	Praksisutplassering: <ul style="list-style-type: none"> - Definere personlige mål - Arbeidsplan - Praksisrapport Prosjekt på egen arbeidsplass: <ul style="list-style-type: none"> - Definere mål for prosjektarbeidet - Prosjektplan - Prosjektrapport
Vurderingsform:	<ul style="list-style-type: none"> • Praksis/prosjekt i Eldre og livsmestring vurderes til bestått/ikke bestått.
Taushetsplikt:	<ul style="list-style-type: none"> • Studenter som gjennom sin opplæring ved arbeid, oppdrag eller verv blir kjent med taushetsbelagte opplysninger, har taushetsplikt etter forvaltningslovens regler (§ 13 – 13f). Taushetsplikten gjelder også etter at studenten har avsluttet sin opplæring ved fagskolen.
Se vedlegg: Veileder for praksis/prosjekt	

Emne 6 – Fordypning i eldre og livsmestring

Emnekode – 10 studiepoeng

<p>Studenten skal skrive en fordypningsoppgave ut fra selvvalgt tema og problemstilling, og med utgangspunkt i overordnet læringsutbytte for utdanningen. Studenten skal vise evne til å anvende relevant teori og erfaringer fra egen yrkesutøvelse til å drøfte den aktuelle problemstillingen. Fordypningsoppgaven kan gjennomføres individuelt eller i gruppe på to.</p>	
Læringsutbytte	
Kunnskap	Studenten <ul style="list-style-type: none"> • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om fagutvikling og kan oppdatere sin kunnskap om nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon i helse- og omsorgssektoren • kan oppdatere sin kunnskap om faglige og etiske problemstillinger knyttet til arbeid med eldre
Ferdigheter	Studenten <ul style="list-style-type: none"> • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en valgt problemstilling knyttet til arbeid med eldre • kan anvende kunnskap til å belyse, vurdere og reflektere over en valgt problemstilling knyttet til arbeid med eldre

	<ul style="list-style-type: none"> • kan, innenfor eget ansvars- og arbeidsområde, planlegge, iverksette og evaluere tiltak og aktiviteter for eldre
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helse- og omsorgstjenesten • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at brukermedvirkning, den eldre brukerens integritet, og faglig forsvarlighet ivaretas • kan gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til å bedre kvaliteten på arbeidsplassens tjenestetilbud
Arbeidsform	<ul style="list-style-type: none"> • Hovedprosjektet organiseres som en skriftlig fordypningsoppgave, som sammen med en muntlig høring utgjør utdanningens avsluttende eksamen. For å kunne gå opp til muntlig høring må studenten ha bestått de øvrige emner og arbeidskrav i studiet, inkludert praksis/prosjekt. • Studenten skal skrive en selvvalgt fordypningsoppgave som skal være praksisrettet og skal dekke et eller flere temaer i utdanningens emner. Refleksjon fra praksis over en pasientsituasjon kan med fordel danne grunnlag for utarbeiding av problemstilling. • Fordypningsoppgaven kan utarbeides individuelt eller i grupper på maksimum 2 studenter. • Studenten skal ha veiledning knyttet til arbeidet med fordypningsoppgaven.
Vurderingsform:	<p>Arbeidskravene vurderes med bestått/ikke bestått med unntak av skriftlig fordypningsoppgave som vurderes med karakter A – F, der A er beste karakter. Studenten må ha karakteren E eller bedre for å få bestått. Vurdering av fordypningsoppgave forutsetter at samtlige øvrige arbeidskrav er bestått.</p> <p>På bakgrunn av bestått skriftlig fordypningsoppgave gjennomføres en muntlig eksamen. Samtlige arbeidskrav i øvrige emner og praksis må være bestått før studenten får gå opp til avsluttende muntlig eksamen. Det gis en samlet vurdering av skriftlig fordypningsoppgave og muntlig høring med karakteren A-F.</p>
Litteratur:	Oppdatert litteraturliste er tilgjengelig ved studiestart

VEILEDER FOR PRAKSIS SOM PROSJEKT PÅ EGET ARBEIDSSTED

1. Innledning

Praksis som prosjekt har som mål å utvikle studentens evne til samarbeid og til gjennomføring av et systematisk endrings-/utviklingsarbeid. Studenten skal forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et prosjekt som skal bidra til en faglig endring og/eller utvikling på studentens egen arbeidsplass. Prosjektets innhold må være knyttet til sentrale temaer i utdanningen. Du finner læringsutbyttebeskrivelsene for prosjektarbeid i studieplanen.

Når praksis gjennomføres som prosjekt på egen arbeidsplass, skal dette gjennomføres som helhet i løpet av minimum 10 uker. Prosjektet består i et utviklingsarbeid der studenten skal forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et forbedringsarbeid på egen arbeidsplass, knyttet til sentrale tema i utdanningen. Alle studenter skal ha veiledning i praksisperioden.

Prosjektarbeidet kan organiseres på ulike måter avhengig av lokale forhold på arbeidsplassen. Prosjektet kan gjennomføres individuelt eller i grupper på maks 3 studenter. Det er en fordel at det etableres en prosjektgruppe på arbeidsplassen, med en eller flere medarbeider(e) i tillegg til studenten.

Studentene får en innføring i praktisk prosjektarbeid som metode. Det skal utarbeides en skriftlig prosjektplan før prosjektet igangsettes, og en projektrapport etter at prosjektet er avsluttet.

2. Arbeidskrav

I tillegg til arbeidet med å lede og gjennomføre prosjektarbeidet, skal studenten:

- Levere **prosjektplan** med mål og fremdriftsplan før selve prosjektarbeidet starter (se vedlegg 1)
- Skrive **prosjektrapport** etter at prosjektperioden er over (se vedlegg 2)
- Presentere prosjektet muntlig for sine medstudenter etter at prosjektet er avsluttet

3. Vurdering

- Prosjektplan og projektrapport vurderes til godkjent/ikke-godkjent
- Gjennomføring av prosjektarbeidet vurderes til bestått/ikke-bestått (se vedlegg 3 og 4)

4. Mål for prosjektarbeidet

Som en del av prosjektplanen (vedlegg 1) skal det utarbeides mål for prosjektet. Det er viktig at disse målene er realistiske ut fra den tid som er satt til rådighet. Prosjektarbeidets mål må også ses i sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsene fra ett eller flere emner i studieplanen for Helse, aldring og aktiv omsorg.

5. Veiledning

Studenten skal ha kontinuerlig veiledning på arbeidsplassen gjennom perioden. Studenten skal ha en praksisveileder på eget arbeidssted som skal ha en faglig kompetanse innen områdene som utdanningen gjelder. Praksisveileder skal minimum ha utdanning som fagarbeider og 3 års arbeidserfaring. Kravet kan i særskilte tilfeller fravikes på bakgrunn av en faglig helhetsvurdering.

Det kan gis veiledning individuelt, eller i gruppe hvis flere studenter gjør prosjekt sammen.

- Veilederen skal samarbeide med faglærer fra skolen og være et bindeledd mellom faglærer og arbeidsplassen i prosjektperioden.

- Veilederen skal ha kjennskap til studentens daglige arbeid og ha mulighet til å sette seg inn i prosjektet.
- Veilederen skal være en diskusjonspartner for studenten i prosjektperioden.
- Veilederen mottar honorar på kr. 2000,- når prosjektperioden er ferdig

Veiledningssituasjoner:

- Målsamtale i planleggingsfasen av prosjektet

Det skal gjennomføres en målsamtale mellom veileder, faglærer og student der man gjennomgår og tilrettelegger for studentens prosjektarbeid. Det er en fordel om nærmeste leder deltar i denne målsamtalen for å støtte og forankre prosjektet.

Under målsamtalen skal praksisveileders oppfølging og veiledning av studenten gjennomgås i henhold til bestemmelsene som er nedfelt i punkt. 6 i denne veilederen. Både student, lærer og praksisveileder skal ha lest og forstått innholdet i denne veilederen og forplikter seg til å følge disse retningslinjene.

Samtalen inneholder tema som: gjensidige forventninger til prosjektet, mål for prosjektarbeidet, fremdriftsplan for prosjektet, arbeidsplassens muligheter og begrensninger, studentens veiledningsbehov, og praksisveileders muligheter ut fra faglige ressurser.

- Fortløpende veiledning i prosjektperioden

Fortløpende veiledning skal sikre kontinuitet i prosjektet, og innebærer at studenten arbeider i forhold til oppsatt plan, og viser fagkunnskap og handlingskompetanse. I veiledningssamtalene innebærer dette at studenten kan begrunne vurderingene og valgene sine for å synliggjøre sin kunnskap og handlingskompetanse. Praksisveileder og student skal avtale faste veiledningstider, som anbefales å være ca. 1 time pr. uke.

- Midt- og sluttevaluering

Faglærer skal i samarbeid med praksisveileder vurdere studentens prosjektarbeid til bestått/ikke bestått. Utgangspunkt for denne vurderingen er læringsutbyttebeskrivelsene, prosjektplanen og mål for prosjektarbeid. Veileder, student og faglærer deltar, og ved begge evalueringspunktene undertegner veileder, student og faglærer evalueringsdokument for prosjektarbeid.

6. Forventninger til student, veileder og faglærer

- Student skal:
 - Utarbeide prosjektplan og fremdriftsplan (se vedlegg 1)
 - Gjennomgå målene og prosjektplanen med sin veileder i planleggingsfasen av prosjektet.
 - Planlegge, gjennomføre og evaluere prosjektet i tråd med oppsatt plan
 - Søke regelmessig råd og veiledning
 - Levere arbeidskrav innenfor tidsfristene
 - Kunne motta veiledning, og selv være aktiv med å vurdere egen innsats og egenutvikling
 - Studenten skal forberede og lede midt- og sluttevalueringen
 - Studenten skal involvere brukere/pårørende og kolleger i prosjektet for å sikre medvirkning og forankring
- Praksisveileder skal:
 - Gjøre seg kjent med prosjektplan og fremdriftsplan som studenten har satt opp
 - Delta i godkjenning av prosjektplanen

- Legge til rette for at studenten får mulighet til å nå målene for prosjektet
 - Avsette tid til faste veiledningsmøter med studenten, min. 1 gang pr. uke
 - Være deltakende under midt- og sluttevalueringen
 - Bistå fagskolen i vurdering av studentens prosjektarbeid til bestått/ikke bestått
- Faglærer skal:
 - Veilede ut fra målsetningene i prosjektet
 - Vurdere og gjøre seg kjent med studentens prosjektplan
 - Være ansvarlig for midt- og sluttevaluering
 - Følge opp student og veileder etter avtale
 - Gi studenten tilbakemelding på oppgaver/arbeidskrav
 - Ha ansvar for at studentens prosjektarbeid blir vurdert til bestått/ikke bestått

7. Vurdering

Vurdering av studentens innsats i prosjektperioden er en kontinuerlig prosess gjennom både målsamtale, midt- og sluttevaluering. Utgangspunkt for samtalene er prosjektplanen og mål for selve prosjektarbeidet. Studentenes arbeidsprosess og den skriftlige prosjektrapporten vurderes samlet som bestått/ikke bestått.

Det forutsettes at studenten er aktiv og tar ansvar for prosjektets framdrift i tråd med prosjektplanen. Det er derfor obligatorisk tilstedeværelse. Skolen har retningslinjer for fravær som skyldes sykdom o.a. (Reglement for Nordland fagskole i helse- og sosialfag §16).

Ikke bestått praksis som prosjekt på egen arbeidsplass:

Dersom studenten står i fare for å få vurdering *ikke bestått*, skal studenten ha beskjed om dette så tidlig som mulig. Ikke bestått prosjekt innebærer at studenten har manglende kompetanse på ett eller flere av følgende punkter:

- Manglende ivaretagelse og oppfølging av rammebetingelser og samspill som gjelder for organisering- og gjennomføring av prosjekt
- Viser manglende evne, kunnskap og/eller vilje til å planlegge, organisere og gjennomføre prosjektet.
- Viser manglende evne til samhandling og samarbeid med kolleger, brukere/pasienter, pårørende og/eller ledelse.
- Medvirker ikke til tverrfaglig samarbeid
- Mangler evner til å identifisere brukernes generelle og spesielle behov.
- Viser manglende respekt for brukerne/pasientenes eller pårørendes integritet og autonomi, herunder brudd på taushetsplikten.
- Anvender i liten grad oppdatert teoretisk kunnskap i begrunnelse for prosjektets gjennomføring
- Søker ikke råd og veiledning
- Overvurderer sin kompetanse og setter brukers liv og helse i fare
- Mangler kritisk reflekterende holdning til egen yrkesutøvelse
- Har fravær som medfører at studenten ikke er aktiv i oppfølging ift. gjennomføring av prosjekt etter prosjektplan.

Vedlegg:

1. Arbeidskrav og mal for prosjektplan
2. Arbeidskrav og mal for prosjektrapport
3. Skjema midtevaluering
4. Skjema sluttevaluering

Arbeidskrav 1: Prosjektplan

Studenten skal utarbeide en prosjektplan med tema, mål og opplegg for gjennomføring av prosjektet, inkludert fremdriftsplan over fire faser. Denne skal utarbeides i samarbeid med veileder og faglærer.

Prosjektplanen leveres som eget arbeidskrav på Itslearning, og skal være godkjent av faglærer før arbeidet med selve prosjektet starter.

Slik skriver du en prosjektplan

1. Tema for prosjektet

- Her presenterer du det som er tema for ditt prosjekt. Temaet skal ta utgangspunkt i studieplanen, og du kan gjerne ta med læringsutbyttebeskrivelse(r) som passer til temaet ditt.
- Eksempler på tema kan være «ernæring», «aktivitet», «fallforebygging», «tann/munnhelse», «søvn», «kartlegging» eller annet som er relevant for dette studiet og din arbeidsplass .

2. Bakgrunn for prosjektet

- Hva er det som er mangelfullt eller problematisk på arbeidsplassen nå?
- Hvorfor skal dette prosjektet settes i gang? Hva er det du ønsker å forandre på/legge til rette for/utvikle? Prøv å få frem hva som er hensikten med prosjektet du skal gjennomføre, hvem det rettes mot, og hvorfor det er viktig.
- Bruk gjerne faglige referanser til å begrunne (faglitteratur, veiledere, lovverk, planer e.l.)

3. Mål for prosjektet

- Hvem er målgruppe for dette prosjektet? (brukere/pasienter, pårørende, personale e.l.)
- Hva skal bli resultatet av prosjektet?
- Hva kan resultatet bety for brukeren(e)/pasienten(e)/pårørende? (eks. mer aktivitet, økt trygghet, færre fall, bedre søvn?)
- Hva kan resultatet bety for personalet? (Læring og kompetanseheving? Mindre belastning? Større trivsel?)
- Hva ser du for deg at du konkret har laget/utarbeidet når utviklingsarbeidet er gjennomført? (Vær så konkret du kan, og tenk at resultatet skal kunne måles/tas eller føles på, være synlig)
- Hvordan skal du få det du utvikler/lager forankret på arbeidsplassen slik at det fortsetter eller blir brukt etter at du er ferdig med din prosjektperiode?

4. Organisering av prosjektet

- Hvem er din veileder?
- Hvem skal være i prosjektgruppa/være samarbeidspartnere?

5. Fremdriftsplan med ukenummer:

Vær oppmerksom på at du ikke kan starte med fase 2 før fase 1 er gjennomført.

Fase 2 - 4 bør planlegges over minst 10 uker.

Fase 1: Forberedelse og skrive prosjektplan

- Gjøre avtale med noen som kan være veileder
- Informere nærmeste leder på arbeidsplassen
- Sende inn prosjektplan med tidsplan.
- Innholdet i fase 1 skal godkjennes av faglærer før du kan starte med selve prosjektet.

Fase 2: Faglige- og organisatoriske forberedelser: Uke ___ til ___

- Målsamtale
- Informere om prosjektet til leder og kolleger på din arbeidsplass
- Litteratur- og informasjonssøkning
- Kartlegging/forberedelser på arbeidsplassen

Fase 3: Gjennomføring: Uke ___ til ___

- Innsamling og videre bearbeiding av informasjon og ideer
- Praktisk utprøving og evaluering/justering av det du har utarbeidet
- Midtevaluering

Fase 4: Etterarbeid: Uke ___ til ___

- Forankre utviklingsprosjektet på arbeidsplassen, slik at det «lever videre»
- Oppsummere og evaluere på bakgrunn av målsettingene med prosjektet
- Sluttevaluering

Dato for målsamtale ved prosjektstart (i starten av fase 2):

Dato for midtevaluering, bør være i fase 3:

Dato for sluttevaluering, bør være på slutten av fase 4:

Dato for innlevering av prosjektrapport, 14 dager etter at prosjektperioden er slutt:

ARBEIDSKRAV 2: PROSJEKTRAPPORT

Etter at prosjektet er avsluttet skal studenten utarbeide en prosjektrapport som skal beskrive og evaluere arbeidet som er gjort. Studentene anbefales å skrive logg underveis i prosjektet, for å ha et godt og oversiktlig grunnlag for denne rapporten.

Prosjektrapporten leveres elektronisk på itslearning senest 2 uker etter avsluttet prosjekt. Lengde: 7-10 sider dersom man har prosjekt alene, 8 – 12 sider dersom man er to studenter som har prosjekt sammen og 10 - 15 sider dersom tre studenter har prosjekt sammen. Rapporten vurderes til godkjent/ikke-godkjent.

Slik skriver du en prosjektrapport

Rapporten bør ha forside og innholdsfortegnelse

1. Arbeidsstedet ditt:

Presenter arbeidsstedet ditt, få med organisering, målsetting, (behandlings)filosofi og (behandlings)tilbud

2. Tema og bakgrunn for prosjektet

Dette kan du vanligvis hente fra prosjektplanen din. Det kan også være at du skriver litt mer utfyllende nå etter at du har gjennomført prosjektet.

3. Målgruppe for prosjektet

Hvem var målgruppe for prosjektet? (Dette kan du også skrive med utgangspunkt i prosjektplanen)

4. Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid

Hvem har du samarbeidet med i prosjektperioden, og hva har det bidratt til?

5. Gjennomføringen av prosjektarbeidet

Beskriv gjennomføringen av prosjektarbeidet i de ulike fasene med utgangspunkt i prosjektplanen din og de fire fasene i prosjektet. Du skal også reflektere over gjennomføringen av prosjektarbeidet, og vurdere måloppnåelsen for prosjektet. Her skal du altså både beskrive hva du har gjort, og reflektere over og evaluere arbeidet ditt.

6. Vurdering av prosjektets betydning

Her skal du oppsummere hva dette prosjektet har betydd på din arbeidsplass. Hva har blitt bedre/endret? Har det medført nye rutiner eller arbeidsmåter? Få også frem hva du selv har erfart og hva du har lært av å jobbe med dette prosjektet.

7. Gruppeprosess

Hvis prosjektet har vært gjennomført i gruppe må rapporten inneholde et eget punkt som omhandler gruppeprosessen. Hvordan har dere jobbet sammen, hva har fungert bra/vært utfordrende?

Vurderingskriterier for prosjektrapporten

- Prosjektrapportens innhold er i samsvar med beskrivelsen over,
- Prosjektrapporten følger skolens krav til oppgaveskriving og bør ha forside og innholdsfortegnelse. Den følger etiske retningslinjer i forbindelse med anonymisering av personopplysninger.

- Studenten har tilegnet seg nødvendig kunnskap om prosjektarbeid som metode og synliggjør i rapporten at prosjektet er gjennomført i samsvar med denne kunnskapen.
- Prosjektet er satt inn i en faglig sammenheng som er i samsvar med utdanningens mål.
- Studenten viser evne til egenrefleksjon og synliggjør etiske og faglige begrunnelser for prosjektarbeidet på egen arbeidsplass.
- Studentens bevissthet omkring læring i prosjektet kommer tydelig frem i rapporten.
- Rapporten leveres på itslearning innen to uker etter at prosjektet er avsluttet, og vurderes til godkjent/ikke-godkjent.

MIDTEVALUERING PROSJEKT

Studentens navn:.....

Arbeidssted:.....

Midtevaluering foretatt: (dato).....

Fravær inntil nå i perioden: Dager..... Timer.....

Faste punkter som gjennomgås og evalueres:

- Gjennomføring i henhold til fremdriftsplan for prosjektet
- Status for måloppnåelse
- Samarbeid med veileder
- Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid
- Samhandling med kolleger, brukere/pårørende
- Plan for forankring/videreføring av prosjektet

Kommentarer, med fokus på hva som er viktig for gjenstående prosjektperiode:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Begrunnet skriftlig varsel om ikke bestått gitt..... (dato) i henhold til kriterier for ikke bestått prosjekt.

Underskrifter:

Student

Veileder

Lærer

SLUTTEVALUERING PROSJEKT

Studentens navn:.....

Arbeidssted:.....

Sluttevaluering foretatt: (dato).....

Fravær inntil nå i perioden: Dager..... Timer.....

Faste punkter som gjennomgås og evalueres:

- Gjennomføring i henhold til fremdriftsplan for prosjektet
- Mål for prosjektarbeidet
- Samarbeid med veileder
- Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid
- Samhandling med kolleger, brukere/pårørende
- Forankring/videreføring av prosjektet

Kommentarer til sluttevalueringen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Underskrifter:

Student

Veileder

Lærer

VEILEDER FOR PRAKSIS SOM UTPLASSERING

1. Innledning

Utdanningen vektlegger sammenhengen mellom teori og praksis, der praksis kan bidra til bevisstgjøring av «taus» kunnskap. I praksis skal studentene reflektere over hvilke erfaringer, kunnskap og verdier som han eller hun bringer med seg inn i yrkesutøvelsen. Målet er å bevisstgjøre studenten om eget ståsted, og dermed bidra til både faglig utvikling og personlig vekst. Erfaringer fra praksis kan knyttes direkte eller indirekte opp mot tema for fordypningsoppgaven.

2. Organisering av praksis

Praksis er en obligatorisk del av studietiden og er på totalt 300 timer.

For de av studentene som er i et arbeidsforhold så kan ordinær praksis ikke avvikles på eget arbeidssted.

Om studentene ønsker det, kan praksis fordeles på 2 perioder.

Fagskolen inngår avtale med praksisstedet, og praksisstedet skal tilby helsetjenester til eldre.

Læringsutbyttebeskrivelse for studenten etter gjennomført praksis

Læringsutbyttebeskrivelser:	Studenten;
Kunnskap	<ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om hva som kjennetegner den geriatriske pasienten og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen• har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos eldre• har kunnskap om organisering av eldreomsorgen og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasientforløp• har innsikt i kunnskapsbasert praksis, og har kunnskap om utviklingsarbeid og kan oppdatere sin kunnskap om utviklingsprosjekter i helse- og omsorgssektoren• har kunnskap om prosjekt- og utviklingsarbeid
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none">• kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede eldre om livsstilsendringer og om mestring når helse og funksjonsevne endres• kan anvende kunnskap om den geriatriske pasienten til å delta i behandling og rehabilitering, og til å planlegge og iverksette tiltak som ivaretar brukerens behov for pleie og omsorg• kan anvende kommunikasjonsformer og teknikker profesjonelt i samarbeidet med brukere, pårørende, frivillige, kollegaer og andre yrkesgrupper• kan kartlegge tilstand, ressurser og behov hos eldre brukere ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy• kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, den eldre brukerens integritet, og faglig forsvarlighet i praksis

	<ul style="list-style-type: none"> • kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den eldre brukers individuelle behov • kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til eldre brukere • kan utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen • kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester til eldre, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen
--	--

3. Mål for praksis

Studenten skal utarbeide sine egne mål for praksisperioden, målene skal ta utgangspunkt i utdanningsplanen for fagskoleutdanningen, og læringsutbyttebeskrivelsen for praksis. Det er viktig at målene er realistiske ut fra tiden som er satt til rådighet, samt praksisstedets målgruppe og organisering. Målene settes i samarbeid med veileder på praksisstedet og faglærer. Erfaringer fra praksis kan også knyttes direkte eller indirekte opp mot tema for fordypningsoppgaven. Se ytterligere beskrivelse under punkt 6.

4. Veiledning/oppfølging

Veiledning på praksisstedet skal bli gitt av kvalifisert fagarbeider med videreutdanning og/eller erfaring fra praksisfeltet eller høgskoleutdanning. I tillegg vil det være veiledning fra skolens lærere. Veiledning skjer ut fra mål i studieplanen samt studentenes egne mål.

- Veilederen skal samarbeide med faglærer fra skolen og således være et bindeledd mellom faglærer og arbeidsplassen i praksisperioden.
- Veilederen skal være en diskusjonspartner for studenten i praksisperioden.
- Veilederen skal påse at studenten får arbeidsoppgaver som er i tråd med studentens mål for praksisperioden.

Ulike veiledningssituasjoner:

- **Veiledning i målsamtalen** (gjennomføres i løpet av første praksisuke)

Det gjennomføres en målsamtale mellom veileder, faglærer og student der en drøfter studentens mulighet for læring og utvikling samt tilrettelegger for studentens praksisperiode. I forbindelse med gjennomføringen av målsamtalen, skal praksisveileders oppfølging og veiledning av studenten gjennomgå i henhold til bestemmelsene som er nedfelt i veilederen for praksis. Alle parter, student, lærer og praksisveileder skal ha lest og forstått innholdet i veilederen og forpliktet seg til å følge disse retningslinjene.

Samtalen inneholder tema som; gjensidige forventninger til praksisperioden, studentens læringsmål og arbeidsplan for praksisperioden, praksisplassens muligheter og begrensninger, studentens veiledningsbehov og praksisveileders muligheter ut fra faglige ressurser.

Se oppgave 1 under arbeidskrav tilknyttet praksis.

- **Fortløpende veiledning**

Skal sikre kontinuitet i opplæringen. Læring i praksis innebærer at studenten handler i forhold til mål for praksisperioden, fagkunnskap og viser handlingskompetanse. I veiledningssamtalene innebærer dette at studenten kan begrunne vurderingene og valgene sine. Dette bidrar til å synliggjøre handlingskompetansen. Det anbefales at praksisveileder og student avtaler faste veiledningstimer, helst 1 gang pr. uke.

- **Veiledning i midt- og sluttevaluering**

Faglærer skal i samarbeid med veileder vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått.

Utgangspunkt for vurderingen er læringsutbyttebeskrivelsen og de definerte målene. Veileder,

student og faglærer deltar i vurderingen, tid og sted avtales i god tid. Ved begge evalueringspunktene undertegner veileder, student og faglærer evalueringsdokument for praksis.

5. Forventninger i forhold til praksis

- **Forventninger til studenten:**
 - Utarbeide egne skriftlige læringsmål på bakgrunn av utdanningens mål og de muligheter som finnes på praksisstedet (se oppgave 1)
 - Avtale tid til å gjennomgå målene med praksisveileder i løpet av første praksisuke
 - Utarbeide arbeidsplan på bakgrunn av læringsmål og tidsplan i samarbeid med praksisveileder i løpet av første praksisuke
 - Gjennomføre praksis i tråd med definerte læringsmål
 - Søke råd og veiledning ved behov
 - Levere oppgaver/arbeidskrav til skolen innenfor tidsfristene
 - Kunne motta veiledning og selv være aktiv med å vurdere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden

- **Forventninger til praksisveileder:**
 - Ta imot studenten på en god måte og legge til rette for god praksis
 - Gjøre seg kjent med; målene for praksisperioden og studentens egne mål
 - Delta i godkjenning av studentens mål og arbeidsplan
 - Legge til rette slik at studenten har mulighet til å nå målene for praksis
 - Hjelp til å velge ut relevante læringssituasjoner
 - Avsette tid til faste veiledningsmøter med studenten
 - Deltakende under midt- og sluttevalueringen.
 - I samarbeid med fagskolen, bidra i vurdering av studentens praksis til bestått/ikke bestått.

- **Forventninger til lærer:**
 - Veilede ut fra målsetningene
 - Gjøre seg kjent med studentens egne mål og arbeidsplan
 - Ansvarlig for midt- og sluttevaluering
 - Følge opp student og praksisveileder etter avtale
 - Gi studenten tilbakemelding på oppgaver/arbeidskrav
 - Ansvar for at praksis blir vurdert til bestått/ikke bestått

6. Arbeidskrav tilknyttet praksis

Det forutsettes at studentene er aktive i praksis og det er derfor obligatorisk tilstedeværelse. Dokumentert fravær ut over 10 % må tas igjen.

Følgende arbeidskrav er obligatoriske og et hjelpemiddel for å synliggjøre studentens innsats i praksis:

Oppgave 1: Læringsmål (skal være levert skolen senest en uke etter praksisstart)

Studenten skal:

- Utarbeide egne læringsmål for praksisperioden. Læringsmålene omfatter:
 - **Kunnskapsmål:** Omfatter intellektuelle ferdigheter, faktakunnskap, begreper, teorier, prinsipper og metoder. Målene sier noe om hvordan kunnskap kan anvendes i nye situasjoner og til problemløsning
 - **Ferdighetsmål:** Viser hvordan helsetjeneste til eldre utøves i praksis ved hjelp av ulike metoder og praktiske ferdigheter.

- **Holdningsmål:** Omhandler holdninger, verdier, normer, filosofi, etikk og menneskesyn som er grunnlaget for handlinger. Kommunikasjon og samhandling er viktige momenter her.
- Læringsmålene skal være i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsen for praksis og praksisstedets læringsmuligheter
- Læringsmålene tas opp i målsamtalen med praksisveileder og lærer, og leveres som eget arbeidskrav på itslearning.

Oppgave 2: Praksisrapport og refleksjonsnotat

Studenten skal utarbeide en **praksisrapport** som skal omhandle følgende:

- Praksisstedets organisering, målsetting, (behandlings)filosofi og (behandlings)tilbud.
- Målgruppe for praksisperioden
- Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid
- Studentens læringsmål for praksis
- Egenvurdering av egne læringsmål
- Refleksjonsnotat

Refleksjonsnotat

Studenten utarbeider et refleksjonsnotat i tilknytning til rapporten. Refleksjonsnotatet skal synliggjøre studentens etiske og faglige begrunnelser for handlinger i praksis med utgangspunkt i en situasjon i praksisperioden.

Refleksjonsnotatet skal inneholde:

- Kort beskrivelse av en hendelse eller hendessekvens relatert til praksis
- Hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelsesreaksjoner)
- Hvilke handlingsalternativer forelå?
- Hvilke faglige og etiske begrunnelser brukte jeg?
- Hva lærte jeg av situasjonen? (ble noe endret)
- Hvordan kan jeg nyttiggjøre meg disse erfaringene?

Hensikten med å bruke refleksjonsnotat er å trene på å skille følelser og tanker, se hvordan faglig kunnskap og etisk refleksjon kan være til hjelp og tjene som veivisere for alternative handlingsmåter og på den måten videreutvikle den profesjonelle kompetansen og oppøve refleksjon over eget arbeid. Veileder kan i denne forbindelse være en støtte for studentens egne refleksjoner.

Praksisrapporten skal leveres elektronisk på itslearning senest 2 uker etter avsluttet praksis.

Lengde 5 - 10 sider inkludert refleksjonsnotat.

Studenten får skriftlig tilbakemelding fra lærer på itslearning.

Vurderingskriterier for praksisrapporten:

- At praksisrapportens innhold er i samsvar med beskrivelsen over.
- At praksisrapporten følger skolens krav til oppgaveskriving og etiske retningslinjer i forbindelse med anonymisering av opplysninger.
- At studenten viser evne til egenrefleksjon og synliggjør etiske og faglige begrunnelser for handling i praksis.
- At studentens bevissthet omkring læring i praksis kommer tydelig frem i rapporten

Logg

Vi anbefaler at studentene beskriver sine erfaringer gjennom daglig føring av logg. Loggen skal inneholde korte anonymiserte notater om observasjoner, erfaringer og refleksjoner studenten gjør i praksisperioden. Målet er å øke studentens bevissthet omkring læring, samt sette tidligere erfaringer

i nye sammenhenger og videreutvikle egen kompetanse Loggen er studentens eget arbeidsredskap, og skal ikke leveres skolen eller praksisstedet.

7. Vurdering

Vurdering av studentens innsats i praksisperioden er en kontinuerlig prosess.

Det skal være tre samtaler mellom student, veileder og faglærer i forbindelse med gjennomføringen av praksis (målsamtale, midt- og sluttevaluering). Utgangspunkt for samtalene er studentens læringsmål. Studentenes arbeidsprosess og den skriftlige praksisrapporten vurderes samlet som bestått/ikke bestått. Dersom studenten står i fare for å få vurdering ikke bestått, skal studenten ha beskjed om dette så tidlig som mulig.

Kriterier for ikke bestått praksis:

Ikke bestått praksis innebærer at studenten har manglende kompetanse på ett eller flere av følgende punkter:

- Viser manglende respekt for brukerne eller pårørendes integritet og autonomi, herunder brudd på taushetsplikten
- Gir feilaktig informasjon til brukerne/pårørende
- Viser manglende evne til samhandling og evne til å vise omsorg for brukerne
- Mangler evner til å identifisere brukernes generelle og spesielle behov
- Anvender i liten grad teoretisk kunnskap i begrunnelse for omsorg for brukere
- Ser ikke betydningen av å arbeide ut fra et forebyggende perspektiv
- Medvirker ikke til tverrfaglig samarbeid
- Søker ikke råd og veiledning i vanskelige situasjoner
- Overvurderer sin kompetanse og setter brukers liv og helse i fare
- Mangler kritisk reflekterende holdning til egen yrkesutøvelse
- Fravær utover 10 % som ikke blir tatt igjen

Vedlegg:

1. Skjema midtevaluering
2. Skjema sluttevaluering

MIDTEVALUERING PRAKSIS

Studentens navn:.....

Praksissted:.....

Midtevaluering foretatt: (dato).....

Fravær inntil nå i perioden:

Dager.....

Timer.....

Faste punkter som gjennomgås og evalueres:

- Studentens læringsmål og status måloppnåelse på disse
- Progresjon i forhold til arbeidsplan for praksis
- Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid
- Samhandling med personale, brukergruppe og pårørende

Kommentarer:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Skriftlig varsel om ikke bestått gitt.....(dato)

Underskrift:

Student

Praksisveileder

Lærer

SLUTTEVALUERING PRAKSIS

Studentens navn:.....

Praksissted:.....

Sluttevalueringen foretatt (dato):

Tidsrom for prosjektet:.....

Fravær:

Dager:.....

Timer:.....

Faste punkter som gjennomgås og evalueres:

- Studentens læringsmål
- Mål for praksis samt gjennomføringen
- Samarbeidspartnere/tverrfaglig samarbeid
- Samhandling med personale, brukergruppe og pårørende

Kommentarer til sluttevalueringen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Underskrift:

Student

Praksisveileder

Lærer